

Iespēja uzlabot paša saimniekošanu un apkārtējo vidi

Jau vēstīts, ka septiņu gadu periodā, sadarbojoties vairākām organizācijām un iestādēm, tiek īstenots vērienīgs projekts, kas atpazīstams ar nosaukumu «Life Goodwater IP». Aktivitātes tā ietvaros ir visdažādākās – sākot ar izglītojošām un informatīvām kampaņām, beidzot ar pētījumiem un arī pavisam praktiskiem darbiem. Mērķis gan visam viens – uzlabot Latvijas ūdeņu kvalitāti un līdz ar to arī citas ekosistēmas, piemēram, zivju resursus un vidi kopumā. Un tajā iesaistīties var arī katrs pats, tostarp pārplānojot savu saimniekošanu un īstenojot kādu no projektiem. Kuras aktivitātes jeb programmas šobrīd aktuālas, lūdzām komentēt Lauku atbalsta dienesta speciālistiem.

Lai uzsūc lieko!

Viens no pasākumiem, kas mazina apjomus un intensitāti, ar kādu dabiskās ūdenstilpēs nonāk tām nevajadzīgās barības vielas, ir tā sauktais mākslīgais mitrājs. Tas kalpo kā bufera zona, piemēram, starp apstrādātu lauku un kādas upes, diķa, ezera krastiem. Lai tādu izveidotu, vēl šajā plānošanas periodā (2023.–2027. gadam) ir pieejams finansējums – ja atbilst visiem priekšnoteikumiem, tas ir 100 % apmērā un, kas ne mazāk svarīgi, – pusi no summas mitrāja būvniecībai var saņemt arī avansā. Proti, nav tā, ka jāiegulda vispirms tikai savi līdzekļi un tad jācer, ka darbi tiks pieņemti un projekts akceptēts. Tajā pašā laikā, protams, jāreķinās, ka piecu gadu periodā šis mitrājs ir arī jāspēj uzturēt, tostarp jāseko līdzī, lai tas neaizaug.

Kurš var pieteikties? *Lauksaimnieki, kas veic lauksaimniecisko darbību un saņem tiešos maksājumus, atbilstoši normatīvajiem aktiem; pašvaldība vai pašvaldības kapitālsabiedrība, kas ierīko mitrāju pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmā lauksaimniecības zemē; valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu apsaimniekotājs vai tiesiskais valdītājs, kas ierīko mitrāju lauksaimniecības zemē.*

Projektu iesniegšanas termiņš – līdz 30. jūnijam. Bet, kas būtiski, kā viens no pamatojumiem par to, ka tieši mitrājs va-

Slocenes upe bija viena no pirmajām, kur jau 2024. gadā tika izveidots Mākslīgai mitrājs

rētu būt risinājums jūsu gadījumā, ir jābūt veiktām analizēm, kas apliecina, ka kādā no rādītājiem (fosfors, slāpekļis) ir pārsniegtas normas. Un, kā liecina LAD informācija, tas jāpaveic vēl **līdz 30. aprīlim**. Bet, ja arī neizdodas ielēkt programmā vēl šajā reizē, paredzēts, ka šajā gadā būs vēl viena projekta kāрта, kas provizoriski paredzēta vasaras beigās. Jāseko līdzī aktuālajai informācijai! Kopumā šai aktivitātei – mitrāju izbūvei – pieejami četri miljoni eiro; vienam projektam – līdz 130 000 eiro.

Lai pārvietotos brīvi!

Savukārt vēl pēdējo reizi šajā plānošanas periodā iespēja pieteikties programmai, kurā var uzlabot zivju resursus, šajā gadījumā vai nu pilnībā nojaucot, vai pārbūvējot kādā laika periodā izbūvētus mākslīgos šķēršļus upēs, kas, neko nedarot, ievērojami traucē zivju pārvietošanos, iespēju vairoties. Kopumā šajā – 5. – kārtā atlicis vēl pusmiljons eiro. Bet jāņem vērā, ka pasākumā tiek atbalstītas darbības Daugavas, Gaujas, Lielupes un Ventas upes baseinu apgabalos apsaimniekošanas un plūdu riska pārvaldības plānos 2022.–2027. gadam identificētajos prioritārajos zivju migrācijas šķēršļos. Tukuma novads atrodas šajā teritorijā.

Ko var projekta ietvaros darīt? Nojaukt pilnīgi vai daļēji šķēršļus, atjaunot upes, kā arī tas attiecas uz tiltu pārbūvi, aizvaru izņemšanu un mākslīgās straujtecības izveidi; projekta ietvaros var atjaunot dabiskus vai izveidot mākslīgus zivju ceļus.

Projektu kārtā atvērta **līdz 15. maijam**.

Kurš var pieteikties? *Atbalstam zivju migrācijas šķēršļu novēršanai vai negatīvās ietekmes samazināšanai var pieteikties zivju migrācijas šķēršļa īpašnieki vai lietotāji, pašvaldības, valsts pārvaldes iestādes, zinātniskie institūti, biedrības un Latvijas plānošanas reģioni.*

Un jāpiebilst, ka roku rokā ar šo programmu iet arī Valsts Zivju fonds, kas finansē gan pētniecības programmas, gan arī zivju resursu pavairošanu. Te atbalsts paredzēts publiskajās ūdenstilpēs un ūdenstilpēs, kurās zvejas tiesības pieder valstij, citās ūdenstilpēs, kas ir valsts vai pašvaldību īpašumā, kā arī privātajās upēs, kurās ir atļauta makšķerēšana, vēžošanas vai zemūdens medības. Projektu iesniegšanas termiņš – regulāras projektu kārtas (vienreiz gadā, gada sākumā). Šī gada pieteikšanās šajā aktivitātē jau noslēgusies.

Lai sakārtotu un zinātu!

Visbeidzot atbalsts šobrīd iespējams jeb pēdējā kārtā ekskluzīvi pašvaldībām pieejams, lai uzlabotu lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūru. Tā ietvaros iespējama: valsts, valsts nozīmes vai pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana; pašvaldības hidrotehnisko būvju pārbūve vai atjaunošana lauksaimniecības vai meža zemē; pārbūvētajam vai atjaunotajam meliorācijas objektam piegulošu brauktuvju klāt-

ņu pārbūve vai atjaunošana (bez seguma). Pieteikšanās noslēdzās marta nogalē, bet kopumā programmā dažādām aktivitātēm paredzēti vairāk nekā 32 miljoni eiro, un finansējums citu kārtu organizēšanai vēl ir.

Jāpiebilst, ka vienlaikus ir iespēja arī gūt jaunas zināšanas – Latvijas Valsts mežzinātnes institūta «Silava» vadošā pētniece Dr. silv. Dagnija Lazdiņa izstrādājusi mācību programmu, kur galvenais akcents uz to, kā saimniekot, strādāt mežā videi un ūdeņiem draudzīgi. Lekciju kurss pieejams ikvienam – pieejas iespējas meklējamas goodwater.lv mājaslapā.

Kur piedalās pašvaldība?

Jāatgādina, ka atsevišķas aktivitātes un konkrēti šī projekta ietvaros ir notikušas arī Tukuma novadā. Piemēram, Engurē pirms gadiem pētīja notekūdeņus, ir tīrīti Slocenes upes posmi, veidoti sedimentācijas grāvji, kā arī pie Slocenes pietekas Vašlejas un pie pašas Slocenes izveidoti mākslīgie mitrāji. Interesējāties arī, kādās aktivitātēs un projektos šobrīd piedalās pašvaldība. Kā pastāstīja novada domes speciālists vides jautājumos **Roberts Šiliņš**, šogad pašvaldība jau ir iesniegusi projekta pieteikumu Valsts zivju fondā par zivju resursu stāvokļa uzlabošanu Engures ezerā. Līdzīgi kā iepriekš, arī šogad plānots, ka ezerā ielaidīs 10 000 līdaku mazuļu. No līdzšinējās pieredzes spriežot, R. Šiliņš atzīst, ka pieteikumus šīm aktivitātēm sagatavot ir salīdzinoši vienkārši. “Tiklīdz kā atvērsies nākošā SAM (specifiskā atbalsta mērķis) kārtā, plānots iesniegt projekta pieteikumu par Zvirgzdūpītes sateces baseina meliorācijas sakārtošanu, Čīgānu ezera slūžu rekonstrukciju un ezera tīrīšanu (Tukuma pilsētā. – Red.).” Tajā pašā laikā, kā atzīst vides speciālists, diemžēl visi dambji, kas būtu novadā jāucami vai pārveidojami, ir privāti – tā jau ir privātpašnieku izšķiršanās – piedalīties kādā no programmām vai nē, lai gan skaidrs, ka atsevišķos gadījumos tas tiešām arī risinātu vienu vai otru vides problēmu.

LIENA TRĒDE

Ik gadu Engures ezerā, kā arī Kaņierī ar Zivju fonda atbalstu tiek papildināti zivju krājumi